

Sygn. akt I ACa 951/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Fijałkowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Jacek Nowicki SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga
Protokolant:	st.sekr.sądowy Monika Ćwirko

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. Z.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, XIV Wydziału Cywilnego z siedzibą w Pile

z dnia 29 czerwca 2012 r., sygn. akt XIV C 1178/08

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powódki 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

M. Mazurkiewicz-Talaga E. Fijałkowska J. Nowicki

Sygn. akt I A Ca 951/12

UZASADNIENIE

Powódka A. Z. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania wniosła o zasądzenie od **pozwanego Skarbu Państwa Wojewody (...)** kwoty 120.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu a nadto o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Wydział Cywilny zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 60.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 maja 2009 r. do dnia zapłaty (pkt 1), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2), nie obciążył powódki kosztami postępowania poza tymi które zostały przez nią do tej pory poniesione (pkt 3).

Podstawą orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Od 5 grudnia 1995 r. do 19 grudnia 1995 r. powódka przebywała na Wydziale G. - Położniczym Zespole (...) w Z.. W przeszłości już powódka w tym samym szpitalu miała wykonywany zabieg na wyrostku robaczkowym (1962 r.) a na przestrzeni lat 1968- 1973 urodziła trójkę dzieci. Podczas pobytu została poddana zabiegowi usunięcia macicy wraz z przydatkami. Przed operacją poddała się szczepieniom WZW typu B. Szczepienie wykonywane było igłą jednorazową. Przed operacją, w związku z którą powódka znalazła się w szpitalu, poddana została depilacji miejsc intymnych. Zabiegu tego dokonała salowa w łazience przy pomocy maszynki do golenia wielokrotnego użytku. Po wykonanej operacji powódka opuściła szpital. Po opuszczeniu szpitala powódka nie miała żadnych dolegliwości, czuła się zdrowa. Zażywała wówczas leki hormonalne zapisywane przez lekarza ginekologa. Leki te przyjmowane były przez nią do 2005 r. W maju 2005 r. podczas ginekologicznych badań kontrolnych wykonano również próby wątrobowe. Próby te wykonane zostały z uwagi na konieczność sprawdzenia, czy zażywane przez powódkę leki hormonalne nie spowodowały uszkodzenia wątroby, a ponadto w celu ustalenia, czy dotychczas przyjmowane leki mogą być stosowane, czy też zachodzi konieczność ich zmiany. Próby wątrobowe, które początkowo wykonane zostały w Z., okazały się podwyższone, co oznaczało, że coś dzieje się z wątrobą. Z wynikami tymi powódka udała się do lekarza rodzinnego od którego otrzymała skierowanie do hepatologa, który przepisał jej lekarstwa na odbudowę komórek wątrobowych. W międzyczasie powódka otrzymała od lekarza rodzinnego skierowanie na badania na obecność wirusa typu C. Badania te wykazały obecność anty ciał wirusa typu C. Po wykonaniu tych badań należało przeprowadzić biopsję, ale na jej wykonanie powinno być wydane skierowanie przez lekarza specjalistę. W tamtym jednak okresie ani na terenie Z., ani P. nie było hepatologa. Gdy lekarz tej specjalności pojawił się w P., wystawił stosowne skierowanie. Liczne badania i leczenie u lekarza chorób zakaźnych w P. Instytucie (...) - Wojewódzkiej Poradni(...) w P. nie dały ostatecznych rozstrzygnięć z powodu braku limitów z (...) Kasy Chorych na przeprowadzenie biopsji oraz przekładanych z tego samego powodu terminów posiedzenia komisji d.s. kwalifikacji na leczenie według programu leczenia interferonem. Dopiero badania przeprowadzone w Oddziale Obserwacyjno - Zakaźnym Szpitala Wojewódzkiego im. (...) w K. w dniach 22 maja 2007 r. do 25 maja 2007 r. polegające na wykonaniu biopsji wątroby, wykazały przewlekłe zapalenie wątroby typu C. Od 28 lutego 2008 r. powódka poddana została kuracji przeciwwirusowej - przewlekłemu zapaleniu wątroby typu C w Szpitalu Wojewódzkim w K..

W okresie choroby nastąpiła znaczna utrata wagi, co wymusiło na powódce wcześniejszą wymianę odzieży i obuwia. Zmiany w jamie ustnej spowodowały konieczność wymiany sztucznej szczęki. Wystąpiły liczne cierpienia fizyczne, bolesne zabiegi, bóle mięśniowe, drętwienie kończyn, zawroty głowy, omdlenia, zaburzenia koncentracji, cierpienia psychiczne, ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju w postaci niemożności wykonywania różnych czynności, wyłączenia z normalnego życia. Ogólne osłabienie powoduje szybkie męczenie się i poty, częste przeziębienia. Całość spraw potęguje pogarszający się stan majątkowy. Częste wyjazdy na badania ze względu na znaczne odległości 130 km do P. i K. i 25 km do P. powodują znaczne wydatki. Część badań z powodu terminów jak i braku możliwości uzyskania skierowania jest odpłatana. Również większość leków z reguły drogich, nie objęta jest zniżkami i refundacją. Ze względu na stan zdrowia, spowodowany zakażeniem powódka zmuszona jest do przestrzegania specjalnej diety, co podwyższa koszty jej utrzymania.

Dotychczasowe leczenie polega na codziennym pobieraniu leków rebetolu/rybowiryny i raz w tygodniu zastrzyku P. 80. W odstępach dwutygodniowych wykonywane są w Przychodni (...) w P. badania laboratoryjne, z których wyniki przekazywane są do Szpitala Wojewódzkiego w K., celem ewentualnej zmiany dawek pobieranych leków. Raz w miesiącu powódka jeździ na badania do Przychodni przy Szpitalu Wojewódzkim w K., a w razie potrzeby pozostaje w tym Szpitalu na kilka dni. Ze względu na ujemne skutki leczenia „chemią" i raka wątroby, musi pobierać

leki osłonowe (wspomagające układ odpornościowy i funkcjonowanie wątroby, łagodzące pojawiające się uczulenia, wypryski, pęcherze w jamie ustnej, swędzenie, wypadanie włosów itp., antydepresyjne).

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń stanu faktycznego żądanie powódki w części zasługiwało na uwzględnienie.

W sprawie nie znajdował zastosowania podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Zastosowanie w sprawie ma art. 442 § 1 k.c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym miało miejsce zdarzenie wyrządzające szkodę.

Zdaniem Sądu przy wykładni jednak art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. nie można abstrahować od zasad wynikających z części ogólnej kodeksu cywilnego. Przepis art. 120 § 1 k.c. wyraża zasadę, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Dopóki szkoda nie powstanie, dopóty roszczenie o jej naprawienie w ogóle nie istnieje, w związku z tym nie sposób mówić o jego wymagalności i rozpoczęciu biegu przedawnienia. Prowadzi to do wniosku, że art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. w dosłownym jego brzmieniu ma zastosowanie jedynie w sytuacjach typowych, w których chwila zdarzenia zbiega się z chwilą powstania szkody, a także z chwilą wymagalności roszczenia. Jeżeli natomiast szkoda powstanie później niż zdarzenie, które ją wywołało, przepis ten należy stosować, przyjmując jako początek dziesięcioletniego terminu przedawnienia dzień powstania szkody.

Akceptacja poglądu, że roszczenie o naprawienie szkody może przedawnić się zanim powstanie, prowadziłyby nieraz do bardzo krzywdzących skutków, zwłaszcza, że chodzi o szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym. Mogłoby się okazać, że roszczenie o naprawienie szkody nie może być w ogóle dochodzone na drodze sądowej, niezależnie od tego, kiedy poszkodowany wystąpi z roszczeniem. W przypadku szkód powstałych po dniu 16 października 1997 r., wyrządzonych przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej, wykładnia taka prowadziłyby do oczywistej sprzeczności art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. z art. 77 ust. 1 i 2 Konstytucji RP (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2005-02-23, III CK 295/04 O.: L.). Ponieważ powódka o zakażeniu jej, dowiedziała się w 2007 r., to jej roszczenie przedawnieniu ulec mogłoby dopiero w 2010 r., a powódka z pozwem wystąpiła w październiku 2008 r.

Roszczenie swoje powódka wywodziła z treści art. 444 § 1 i 2 k.c. oraz art. 445 § 1 k.c. Poza sporem pozostaje, że w wyniku zakażenia wirusem powódka poniosła uszczerbek na zdrowiu, a co za tym idzie możliwość zarobkowania. Nadto jak wynika z opinii biegłych, wszelkie dolegliwości nim spowodowane trwają nadal, a proces leczenia nie został jeszcze zakończony.

Zadośćuczynienie przewidziane w art. 445 § 1 k.c. ma charakter kompensacyjny; stanowi sposób naprawienia krzywdy w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych. Powinno ono uwzględniać nie tylko krzywdę istniejącą w chwili orzekania, ale również taką, którą poszkodowany będzie w przyszłości na pewno odczuwać, oraz krzywdę dającą się z dużym stopniem prawdopodobieństwa przewidzieć. Zasadniczą przesłanką przy określaniu jego wysokości jest stopień natężenia krzywdy, tj. cierpień fizycznych i ujemnych doznań psychicznych (uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1973 r., III CZP 37/73, OSNCP 1974, nr 9, poz. 145). Za doniosłe dla określenia wysokości zadośćuczynienia w sprawie przyjęto ponadto: wiek uprawnionej, negatywne zmiany w psychice będące następstwem leczenia. Cały proces leczenia powiązany był dla powódki z poczuciem dyskomfortu, poczuciem bezsilności i krzywdy.

Mając to na uwadze, Sąd uznał, że należne powódce zadośćuczynienie powinno wynosić 60.000 zł. W pozostałym zaś zakresie żądanie powódki należało uznać za nieuzasadnione. Wobec tego Sąd oddalił powództwo ponad kwotę 60.000 zł. Oddalone zostało też żądanie powódki w zakresie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość, gdyż o ile takie okoliczności zajdą, powódka może w tym zakresie wystąpić z nowym żądaniem ze względu na znowelizowaną treść przepisu art. 442(1) k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w całości. Pozwany zarzucał orzeczeniu:

- naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. w brzmieniu obowiązującym przed 10 sierpnia 2007 r. przez przyjęcie, że roszczenie powódki nie przedawniło się,
- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że w sprawie zaistniała dostateczna doza prawdopodobieństwa wyrządzenia powódce szkody w Szpitalu w Z. w okresie od 5 grudnia 1995 r. do 19 grudnia 1995 r.

Wskazując na te zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy w całości przyjmuje za własne dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, podziela wnioski, że zaistniały podstawy do przypisania pozwanemu odpowiedzialności oraz stanowisko, że roszczenie powódki nie uległo przedawnieniu.

Co do zarzutu przedawnienia.

Przywołana przez apelującego uchwała SN dnia 17 lutego 2006 r. sygn. akt III CZP 84/05, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę (art. 442 § 1 zdanie drugie k.c.), bez względu na to, kiedy szkoda powstała lub się ujawniła, była odpowiedzią na zagadnienie prawne i nie miała mocy zasady prawnej. Udzielała odpowiedzi na pytanie, mające fundamentalne znaczenie dla praktyki, czy dziesięcioletni termin przedawnienia przewidziany w art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. dotyczy także tych roszczeń, które powstały po jego upływie, wskutek późniejszego powstania lub ujawnienia się szkody wyrządzonej w przeszłości.

Sąd Apelacyjny, w niniejszym składzie, nie podziela tezy przywołanej uchwały, w całości aprobuje stanowisko Sądu I instancji, znajdujące wsparcie w części orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 11 lipca 1959 r., 1 CR 890/58 - OSP 1960, nr 10, poz. 263, uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 17 czerwca 1963 r., III CO 38/62 - OSNCP 1965, nr 2, poz. 21, wyroki z dnia 10 czerwca 1986 r., III CRN 101/8, z dnia 2 grudnia 1998 r., I CKN 910/97 - OSNC 1999, nr 6, poz. 114, z dnia 21 maja 2003r., z dnia 23 lutego 2005r. sygn. 295/04), że przy wykładni art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. nie można abstrahować od treści art. 120 § 1 k.c., która wyraża zasadę, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Dopóki szkoda nie powstanie, dopóty roszczenie o jej naprawienie w ogóle nie istnieje, w związku z tym nie sposób mówić o jego wymagalności i rozpoczęciu biegu przedawnienia.

Nawet gdyby jednak chcieć zaakceptować pogląd, że roszczenie o naprawienie szkody może być ab initio przedawnione, prowadziłoby to do krzywdzącego powódkę skutku. Z uwagi na ujawnienie szkody dopiero w maju 2007r. powódka zostałaby pozbawiona możliwości dochodzenia jej roszczeń w drodze sądowej. Przypomnieć bowiem trzeba, że zdarzenie wywołujące szkodę miało miejsce najpóźniej 19 grudnia 1995r. W tych okolicznościach skorzystanie przez pozwanego z zarzutu przedawnienia należałoby uznać za sprzeczny z zasadami współzycia społecznego (art. 5 kc). Powództwo wniesione zostało w okresie trzech lat od ujawnienia szkody i dowiedzeniu się o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powódka jest osobą w wieku emerytalnym, jej jedynym źródłem

dochodu jest niewysoka emerytura (1240 zł) i co najistotniejsze nadal choruje na przewlekłe zapalenie wątroby pomimo zastosowanego leczenia. Pozwany natomiast jest podmiotem o uprzywilejowanej, w stosunku do powódki, pozycji. Podniesienie zatem zarzutu przedawnienia w sytuacji wykluczającej wytoczenie powództwa przez osobę poszkodowaną stanowiłoby nadużycie prawa.

Co do zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału.

Przyjmuje się w orzecznictwie, że w tzw. procesach lekarskich nie jest na ogół możliwe uzyskanie pewności co do istnienia związku przyczynowego pomiędzy działaniem lekarza (personelu medycznego) a szkodliwym skutkiem na osobie pacjenta. Wynika to w szczególności z niedoskonałości poziomu nauki i wiedzy medycznej, a także nieuchwytności i niemożności poddania obserwacji procesów biologicznych zachodzących w człowieku. Dlatego badając zaistnienie normalnego związku przyczynowego, orzecznictwo w takich przypadkach nakazuje odwoływać się do prawdopodobieństwa takiego związku – przy czym przyjmuje się, że wystarczające jest ustalenie wysokiego, graniczącego z pewnością, stopnia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powódka wykazała znaczne prawdopodobieństwo związku przyczynowego pomiędzy czynnościami (szczegółowo ustalonymi przez Sąd I instancji) podejmowanymi przez personel szpitala przed zabiegiem operacyjnym a zakażeniem jej wirusem HCV. W szczególności istnienia związku przyczynowego ustalonego z dostateczną dozą prawdopodobieństwa nie wykluczała opinia biegłego sądowego J. A., do której odwoływał się apelujący. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, otwierzała ona w kontekście dokonanych ustaleń faktycznych, których pozwany nie podważał, że do zakażenia doszło właśnie w szpitalu w Z..

Wobec tego apelacja na podstawie art. 385 kpc podlegała oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 6 pkt 6, § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz. U. nr 163, poz.1348 z późn. zm.)

M. Mazurkiewicz – Talaga E. Fijałkowska J. Nowicki